

Kolmen palomestarin viran perustaminen yhteistyöalueen koottuihin tilanne- ja johtokeskusjärjestelyihin sekä tilannekuvatoimintaan

Ahall 23.09.2024 § 312
860/01.01.00/2022

Valmistelija: Jukka Koponen puh. 044 718 8101,
jukka.koponen(at)pshyvinvointialue.fi

Pelastustoimeen kuuluvia hyvinvointialueen tehtäviä kootaan pelastustoimen järjestämislaissa (613/2021, 5 §) ja hyvinvointialueesta annetussa laissa (612/2021, 7 §, 2 mom.) tarkoitetulla tavalla suurempiin kokonaisuuksiin. Parhailaan koottavina tehtävinä ovat valtakunnalliset ja alueelliset tilanne- ja johtokeskusjärjestelyt sekä muu pelastustoiminnan johtamisen edellytyksenä oleva erityisvalmius.

Valtioneuvoston asetus tilanne -ja johtokeskusjärjestelyiden kokoamisesta (145/2024) sekä Sisäministeriön asetus pelastustoimen tilannekuvatoiminnasta (151/2024) tulivat voimaan 4.4.2024. Asetuksilla vastataan hallitusohjelman tavoitteisiin vahvistaa onnettomuuksiin ja häiriötilanteisiin varautumista sekä käynnistää pelastusviranomaisien yhtenäiset johto- ja tilannekeskukset. VN:n asetuksessa tilanne- ja johtokeskusjärjestelyiden kokoamisesta (145/2024) säädetään, että pelastustoimen järjestämisestä annetun lain 5 §:n 1 momentin 1 kohdassa tarkoitetut pelastustoimen alueelliset tilanne- ja johtokeskusjärjestelyt sekä muu pelastustoiminnan alueellisen johtamisen edellytyksenä oleva erityisvalmius kootaan Helsingin kaupungin sekä niiden hyvinvointialueiden järjestettäväksi, joiden alueella sijaitsee sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä annetun lain (612/2021) 34 §:ssä tarkoitettu yliopistollinen sairaala. VN:n asetuksen tavoitteena on myös pelastustoiminnan johto- ja tilannekeskuskokonaisuuden yhtenäisyys sekä toiminnan edellyttämien henkilö- ja kalustoresurssien saatavuuden, huollon, varajärjestelyiden sekä niiden kuormitukseen ja häiriöihin varautuminen sekä muu jatkuvuudenhallinta. Tilanne- ja johtokeskuksen yleisimpiä tehtäviä ovat mm. hyvinvointialueiden omien tilanne- ja johtokeskusten tukeminen, valtakunnallisen ja alueellisen tilannekuvan kokoaminen sekä analysointi, ennakointi ja johtopäätösten tekeminen sekä tilannekuvan jakaminen kaikissa turvallisuustilanteissa.

Pelastuslain (379/2011, 45 §) mukaan pelastuslaitoksen tulee varautua pelastustoiminnassa tarvittavan avun antamiseen yhteistyöalueen puitteissa ja tarvittaessa myös toiseen pelastustoiminnan yhteistyöalueen kuuluvan pelastuslaitoksen kanssa. Pelastuslaitosten tulee laatia pelastustoiminnan yhteistyöalueen puitteissa tapahtuvaa johtamista ja pelastustoiminnassa tarvittavan avun antamista koskevat suunnitelmat. Hyvinvointialueiden vastuulla olevan

pelastustoiminnan valtakunnallisen johtamisen edellytyksenä oleva erityisvalmius tarkoittaa muun muassa kykyä ennakoivan tilanteen valtakunnalliseen seurantaan ja pelastustoiminnan aikaiseen johtamisen tukemiseen. Lisäksi erityisvalmiuteen kuuluu niihin liittyvä välitön johtamisvalmius ja päätöksentekokyky sekä hyvinvointialueiden yhteistoiminnassa hoitamien onnettomuuksien pelastustoimintaan kuuluvien tehtävien asianmukainen järjestäminen. Pelastustoiminnan yhteistyön järjestämisestä vastaavan pelastuslaitoksen pelastusviranomaisen yhteistyöalueella ottaa tilanteen johtaaksensa, jos se on välttämätöntä yhteistyöalueen puitteissa tapahtuvan pelastustoiminnan yhteensovittamiseksi.

Valtakunnallisesti koottuun johtamisen erityisvalmiuteen kuuluu myös kyky toimia osana pelastustoiminnan valtakunnallista johtamisorganisaatiota pelastuslain 34 §:n 4 momentin mukaisessa tilanteessa, jossa sisäministeriön pelastusviranomaisen on otanut tilanteen johtaaksensa. Valtakunnallisesti kootun tilanne- ja johtokeskusjärjestelyn avulla pelastustoimeen tuotetaan välittömässä valmiudessa oleva valtakunnallinen hyvinvointialueiden vastuulle kuuluvan pelastustoiminnan johtamiseen ja pelastustoiminnan johtamisen tukemiseen tarvittava suorituskyky ja erityisvalmius.

Sisäministeriön asetuksessa pelastustoimen tilannekuvatoiminnasta (151/2024) säädetään pelastustoimen viranomaisten tilannekuvan sisällöstä, kokoamisesta, analysoinnista, ylläpitämisestä ja jakamisesta. Yhtenä pelastustoimen viranomaisena toimii hyvinvointialueen pelastustoimi. Pelastustoimen viranomaisten tulee koota vastuullaan oleva tilannekuva yhdenmukaisesti hyvinvointialueen alueella, pelastustoiminnan yhteistyöalueittain ja valtakunnallisesti. Tilannekuvan tulee sisältää tiedot pelastustoimen palvelujärjestelmän valmiudesta, kuten tiedot pelastustoimen palvelujärjestelmän tilasta ja kuormituksesta, henkilöstö- ja materiaaliressursseista sekä tukipalveluiden toiminnasta, sekä väestönsuojeluun varautumisen tilasta, esimerkiksi väestöhälytintjärjestelmän toimintakunto. Tukipalvelujen toiminnan tilassa tulee huomioida lakisääteisiin tehtäviin liittyvät johtamis-, viestintä-, huolto- ja muut tukitoiminnat. Tilannekuva tulee analysoida hyvinvointialueittain, pelastustoiminnan yhteistyöalueittain ja valtakunnallisesti.

Järjestämisvastuussa oleva Pohjois-Savon hyvinvointialue vastaa yhteistoiminta-alueen tilanne- ja johtokeskusjärjestelyjen sekä muun pelastustoiminnan alueellisen johtamisen edellytyksenä olevan erityisvalmiuden järjestämisestä. Edellä mainituissa laeissa ja asetuksessa tarkoitetut yhteistyöalueen tilanne- ja johtokeskusjärjestelyt on koottava asetuksessa säädetyllä tavalla viimeistään 4.4.2025.

Itä-Suomen yhteistyöalueen hyvinvointialueiden pelastustoimen pelastusjohtajat esittävät yksimielisesti tilanne- ja johtokeskustoiminnan aloittamista 1.1.2025 alkaen. Kootuista tehtävistä laaditaan YTA-sopimukseen pohjautuva yhteistyösopimus.

Palvelut järjestää 24/7-periaatteella Pohjois-Savon hyvinvointialueen pelastustoimi. Toiminnan kustannukset jaetaan sisäministeriön antaman koottujen tehtävien kustannuksia ja korvausperusteita koskevan maksuasetuksen (150/2024) mukaisesti. Toimintaan tarvitaan henkilöstöresurssina 13 viranhaltijaa: kuusi operaattoria (24/7-tilannekeskuspäivystäjä), kuusi palomestaria (24/7-toimintaa) ja yksi tilanne-/johtokeskuspäällikkö. Operaattorit (6 htv), päällikkö ja 3 htv palomestariresurssi on tarkoitus siirtää YTA-tehtäviin Pohjois-Savon pelastustoimen toiminnassa olevasta Itä-Suomen tilannekeskuksesta (ISTIKE) ja pelastuslaitokselta syksyn 2024 yhteistoimintamenettelyn yhteydessä.

Pohjois-Savon hyvinvointialueen palveluksessa oleva henkilöstö on virkasuhteessa tai työsopimussuhteessa hyvinvointialueeseen. Virkasuhteesta ja työsopimussuhteesta sekä virka- ja työehtosopimuksista hyvinvointialueilla säädetään erikseen. Tehtävää, jossa käytetään julkista valtaa, hoidetaan virkasuhteessa. Tällaista tehtävää varten perustetaan virka. Tilanne- ja johtokeskuksen henkilöt käyttävät julkista valtaa ja ovat pelastusviranomaiseksi nimettyjä viranhaltijoita. Yhteistyöalueen koottujen tehtävien hoitamiseksi tulee perustaa kolme palomestarin virkaa.

Valmistelijan päätösehdotus:

Aluehallitus päättää perustaa kolme palomestarin virkaa.

Kelpoisuusvaatimus: Pelastuslaki 379/2011, 57 § ja Valtioneuvoston asetus pelastustoimesta 407/2011, 6 §:ssä määritellyn mukainen päällystötutkinto, riittävä pelastustoimialan tuntemus ja työkokemus pelastustoiminnan johtamistehtävistä, hyväksytyt perustason turvallisuusselvitys ja vähintään B-ajokortti.

Taloudellisuus-, tuottavuus- ja integraatiovaikutusten arviointi

Kyseiset viranhaltijat tuottavat palveluita koko yhteistyöalueelle ja edistävät alueellista yhteistyötä. Toiminta tukee Itä-Suomen yhteistyöalueen yhteistyösopimuksen mukaista kumppanuutta. Tehtävien kokoaminen suurempiin kokonaisuuksiin on laissa perusteltu laadullisella ja taloudellisella näkökulmalla palvelujen saatavuuden ja yhdenmukaisuuden sekä tehtävien vaativuuden tai niistä johtuvien suurten kustannusten perusteella. Itä-Suomen yhteistyöalueen tilanne- ja johtokeskus on osa pelastustoimen hallinnonalan kolmiportaista johtamisjärjestelmää (paikallinen taso, alueellinen taso ja valtakunnallinen taso).

Toimivallan peruste

hallintosääntö 64 §

Esittelijä

hyvinvointialuejohtaja

Päätösehdotus

Aluehallitus päättää perustaa kolme palomestarin virkaa ja vahvistaa kelpoisuusehdon. Lisäksi aluehallitus toteaa, että hyvinvointialueen uudelleensijoitukset huomioidaan virkojen täytössä voimassaolevassa YT tilanteessa.

Päätös

Päätösehdotus hyväksyttiin.

